

EINDEVALUATIE

Greenshop Project Malawi

een project van Stichting Chimwemwe

Stichting Chimwemwe Malawi

Contactpersonen Greenshop Project:
Correspondentieadres:
Telefoonnummer:
E-mail:
Website:

Lonneke van Zutphen en Jan Willem van Hasselt
Goudsbloemstraat 20, 8012 XM Zwolle
NL: +31 (0)6 54363185/ MLW: +265 (0)993098672
lonenjlw@gmail.com
www.chimwemwe-malawi.org

Evaluatie Greenshop Project

Na twee jaar werken in Malawi maken we de balans op.

Wat hebben we bereikt met de Greenshop en wat kunnen we nog bereiken? Wat is er goed gegaan en wat zouden we een volgende keer anders aanpakken?

Het nieuwe pand van de Greenshop in Mzuzu

Jan Willem en Lonneke

Inhoud

Inleiding	4
Is de doelstelling behaald?	5
Resultaten	5
voor de doelgroep	5
voor de gemeenschap	6
voor de partners	7
voor Stichting Chimwemwe	8
Planning	9
Lopende zaken	9
Exit strategie	11
Budget	12
Aanpassingen op het budget	12
Financiering Greenshop Foundation	12
Successen	13
Problemen	15
Welke lessen kunnen we hieruit trekken?	19
Eindoordeel	20

Inleiding:

We zijn nu drie jaar actief met het Greenshop Project. Na een jaar van voorbereidingen en fondsenwerving in Nederland zijn we in oktober 2013 begonnen in Malawi. In Malawi is in november 2013 de Greenshop Foundation opgericht.

De doelstelling van de Greenshop Foundation is: *'to increase the Greenshop business and to offer vocational training to disabled Malawians in order to increase their self-esteem and create self-reliance and to establish a sustainable project in community development.'*

Inmiddels staat er een prachtig pand met daarin een winkel, lunchroom en klaslokaal. Er is een tuin aangelegd en sinds juni 2014 werken er 5 dove studenten. Sinds januari 2015 krijgen zij ook dagelijks les van een gekwalificeerde leraar.

Er is afgelopen maanden veel gebeurd.

Eind juni 2015 heeft onze partner Bobby Mlongoti ons aangeklaagd wegens gebrek aan transparantie. Dit was voor ons een schok, dit hadden we niet zien aankomen. De aanklacht was nergens op gebaseerd en deze hebben wij ook makkelijk kunnen weerleggen en we hebben een gang naar de rechtszaal kunnen voorkomen. Helaas bleef Bobby ons beschuldigen van diefstal en in juli en augustus zijn er een aantal nare brieven vol met beschuldigingen aan ons adres naar het Nederlands/Belgisch bestuur van Stichting Chimwemwe gestuurd. Daarop heeft het Stichtingsbestuur een uitgebreid rapport geschreven waarin deze beschuldigingen worden weerlegd. Een gesprek voeren met Bobby of de Board of Trust van de Greenshop Foundation bleek onmogelijk. We komen er niet achter waarom Bobby dit doet en wat hij werkelijk denkt. Het mag duidelijk zijn dat wij door de hele zaak ernstig twijfelen aan Bobby zijn motivatie voor dit project. We moeten sommige zaken voor hem invullen omdat hij ons geen antwoord geeft op onze vragen naar het hoe en waarom van zijn daden.

Inmiddels is de hele zaak zo geëscaleerd dat wij genoodzaakt zijn om het project te verlaten. Wij zien geen toekomst meer in samenwerking met Bobby en vinden het beter om het project aan hem over te laten. Daarom willen we graag het project evalueren en bekijken wat we in deze twee jaar in Malawi hebben neergezet. De toekomst van de Greenshop is op dit moment onzeker, helaas kunnen we geen voorspellingen doen over de voortgang van het project.

Van 1 september tot 20 november waren wij tijdelijk in Nederland en gelukkig hebben we van bezoekers aan de Greenshop gehoord dat de winkel er op dit moment keurig bij ligt en dat er dagelijks twee studenten aan het werk zijn. Er komen nog steeds Malawiaanse en westerse klanten voor de winkel en voor het GreenCafé.

De winkel en het GreenCafé van de Greenshop

Is de doelstelling behaald?

‘Het doel is om jongvolwassenen met een fysieke beperking in Malawi een positief toekomstperspectief te bieden door hun gevoel van eigenwaarde te vergroten en door hen volwaardig deel te laten nemen aan de Malawiaanse maatschappij zodat zij een bestaan op kunnen bouwen.’

vlr: Sisiya, Nthandose, Collins, Ayiti en Levi

Ja, de doelstelling is behaald. Sinds juni 2014 werken er 5 dove studenten bij de Greenshop; Collins, Ayiti, Sisiya, Nthandose en Levi. We hebben goed contact met hen en praten met hen over hun ontwikkeling en toekomst. Sinds zij bij de Greenshop werken, dromen zij over een toekomst en zien zij welke mogelijkheden die ook voor hen heeft. Zij nemen deel aan de Malawiaanse maatschappij en voelen zich zelfverzekerder in het dagelijks leven.

Na de positieve berichten van afgelopen maand hebben wij ook het idee dat de dagelijkse zaken in de winkel en het Greencafé goed doorlopen. Dit zullen we komend jaar in de gaten blijven houden.

Resultaten:

Er zijn vele resultaten geboekt tijdens de looptijd van het Greenshop Project. We delen ze op in resultaten met betrekking op de doelgroep, de gemeenschap in Malawi, de partners en de Stichting Chimwemwe. Aan deze mooie lijst hadden we graag nog meer resultaten toegevoegd, maar dat mag helaas nog niet zo zijn.

Resultaten voor de doelgroep:

1. Er werken nu 5 dove studenten bij de Greenshop. Zij werken mee in de winkel, in het café en in de tuin. Ze doen veel ervaring op in verschillende vakgebieden. Ze werken al vrij zelfstandig en genieten van het werk dat zijn nu kunnen doen.
2. De lessen in Engels en Life Skills zijn sinds februari 2015 gestart. We zien dat de studenten het heerlijk vinden om in een kleine groep les te krijgen, waarbij er voldoende aandacht is voor iedere student. Hun niveau verschilt enorm, maar iedere student maakt enorme sprongen op zijn eigen niveau.

Levi serveert de drankjes

Collins in de klas

Gezamenlijk wordt de salade bereidt.

3. In eigenwaarde en eigendunk hebben de studenten grote stappen gemaakt. Wij konden dit merken aan hun houding ten opzichte van klanten in de winkel en hun bereidheid om dingen aan te pakken in de stad. In eerste instantie zagen de studenten niet helemaal in hoe zij nou met de klanten in de winkel en het café zouden kunnen communiceren, maar gaande weg leek dit toch heel goed te gaan en verloren zij hun reserves tegenover horende mensen. Nog steeds werken ze het liefst met een dove collega, maar ze schromen niet langer om met de klanten in gesprek te gaan. Collins, één van de dove studenten staat altijd vooraan als er een rondleiding gegeven moet worden aan nieuwe gasten. Hij heeft hier heel veel plezier in en is trots op zijn werk. We zijn ook tennissen gaan volgen voor de nodige beweging en teambuilding. In eerste instantie waren de studenten verlegen en dachten ze misschien uitgelachen te worden op de tennisclub. Na een paar lessen speelden ze de sterren van de hemel en voelden ze zich niets anders of minder dan de rest van de tennissende stadsgenoten.
4. We hebben contact gelegd met de Deaf Association Mzuzu (MANAD). Hier zijn ruim 50 dove Malawianen in verenigd. Zij zijn op de hoogte van onze plannen en zijn lovend over ons werk. Steeds vaker komen er Malawianen met een gehoor beperking op bezoek. De Greenshop is aan het uitgroeien tot een plek waar alle dove Malawianen een warm welkom ontvangen en waar zij elkaar kunnen ontmoeten.
5. We zien dat de Malawianen die wel kunnen horen die vaak bij ons langskomen (werklui, bezorgdiensten, burens, vrienden, klanten en belangstellenden) steeds makkelijker met de doven communiceren. De Malawianen communiceren nu vaak rechtstreeks met de doven, zonder dat nog via ons te doen. Voor de doelgroep is dit een groot deel van hun acceptatie in de samenleving. Ze genieten ervan en zijn erg sociaal ingesteld. Er ontstaan nu vriendschappen tussen de studenten en onze klanten.

Jan Willem, Bobby en een landarbeider op het land.

Resultaten voor de gemeenschap in Malawi

6. Doordat er steeds meer bezoekers naar de Greenshop komen en zij op die manier in contact komen met onze dove studenten, krijgen de Malawianen steeds meer inzicht in het leven en de mogelijkheden van de doven. De klanten stellen steeds vaker vragen over het project en over de studenten en leren op die manier wat over hun dove medemens. We zien dat bezoekers die eerst nog een beetje met open mond naar de doven starden, nu voorzichtig gesprekken proberen aan te knopen.

7. Mensen uit Mzuzu stappen over hun vooroordelen heen nu zij in contact komen met Malawianen met fysieke beperkingen. Als voorbeeld kunnen we de tennisleraar aandragen. Hij stond erg sceptisch tegenover het les geven aan onze dove studenten. Nadat hij er eenmaal aan was begonnen en het enthousiasme en het gemak waarmee ze zijn bewegingen en instructies volgden, had ervaren, keek hij uit naar de woensdagochtend waarop de studenten kwamen tennissen en genoot hij van zijn werk.
8. Nu we zijn begonnen met het werken met dove Malawiaanse jongeren heeft het personeel van de Greenshop ook een beter beeld van de mogelijkheden van gehandicapte mensen. Het is fantastisch om te zien hoe zij over hun eerste scepsis en schroom zijn heen gestapt en nu volop communiceren en plezier maken met de dove jongeren. Er ontstaan echte vriendschappen onderling.
9. We zijn sinds juni 2014 een aantal keer op de radio geweest in Malawi, dat is daar de belangrijkste mediabron. Er komen iedere dag vele bezoekers naar het nieuwe pand. Veel mensen horen over ons project en willen weten wat we precies doen. We krijgen veel positieve reacties op het werk dat wij doen voor onze doelgroep. Meerdere malen hebben Malawianen zich belangeloos ingezet om ons te helpen. De invloed op de samenleving is duidelijk merkbaar en groeit enorm.
10. Er staat nu in Mzuzu een mooie winkel waar verschillende soorten groenten, fruit en kruiden worden verbouwd en verkocht. Ook kunnen mensen er nu terecht bij het GreenCafé voor een goede kop koffie en een lichte lunch of snack. De klanten uit Mzuzu en omstreken zijn erg blij met deze aanwinst op de stad.

De keuken van het GreenCafé

Gasten lunchen op de veranda

Resultaten voor de partners (Bobby Mlongoti en zijn team)

11. De verantwoordelijkheid voor het project komt steeds zwaarder bij de partnerorganisatie te liggen. Bobby en het personeel van de Greenshop voelen zich betrokken bij de werkzaamheden en tonen initiatief voor de verschillende onderdelen waaruit het Greenshop project bestaat. Hierin werken zij zelfstandig en de inmenging van buitenaf lijkt steeds minder noodzakelijk.
12. Op het land waar de producten voor de winkel worden verbouwd, zijn grote resultaten geboekt. Er komt nu regelmatig oogst vanuit het land naar de winkel en dit komt de winkelomzet natuurlijk ten goede.
13. Het pand is af en de oude winkel is verhuisd naar het nieuwe pand. De lunchroom (GreenCafé) is ook geopend. De winkel en het café gaan ook steeds beter draaien. Er wordt veel gesproken over de Greenshop en onze klanten weten ons te vinden. Ook de media heeft al op diverse manieren aandacht besteed aan de Greenshop.

14. Doordat de winkelomzet groeit, kunnen ook lokale ondernemers hun koopwaar bij ons aanbieden. Op die manier profiteren vele handelaren uit de omgeving mee van het succes van de Greenshop.
15. Qua capaciteitsopbouw hebben we grote stappen gemaakt in het management van de winkel. Het personeel draait nu zelfstandig de winkel. Dit gaat niet altijd op de wijze waarop wij dat zouden doen. Het personeel van de Greenshop bepaald grotendeels hun eigen weg hierin.

Resultaten voor Stichting Chimwemwe

16. Er staat in Mzuzu een mooi pand met alle mogelijkheden tot een prachtig project. Uit de omgeving van de Greenshop en uit Nederland komen erg veel positieve reacties op het project wat de naam van Stichting Chimwemwe ten goede komt.
17. Wij als werknemers voor Stichting Chimwemwe hebben de afgelopen drie jaar een enorme tas gevuld met ervaring en kennis over ontwikkelingssamenwerking en specifiek over het opzetten van een leerbedrijf voor de minder bedeelden in een ontwikkelingsland. Deze kennis willen we graag delen binnen Stichting Chimwemwe en met andere Stichtingen die werkzaam zijn in Malawi en in de toekomst kunnen we deze kennis inzetten voor andere projecten.

Lol in de keuken

Planning:

De planning van het project is enigszins aangepast omdat er in Malawi toch weer andere zaken bleken te spelen dan we vooraf in Nederland konden voorspellen. We hebben ook gedurende het project een aantal keer onze aandacht moeten verleggen naar zaken die op dat moment het belangrijkste waren. Dit heeft goed uitgepakt.

Op dit moment zijn nog niet alle punten in de planning volbracht. Deze punten zijn in grijs gearceerd en worden hieronder besproken.

activiteit	oorspronkelijke planning	planning april 2014	planning oktober 2014	planning maart 2015	actuele planning
• Vertrek naar Malawi	okt 2013	okt 2013	okt 2013	okt 2013	okt 2013
• Bouw nieuwe winkel en leslokaal	-	nov 2013 - juni 2014	nov 2013 - juni 2014	nov 2013 - juni 2014	nov 2013 - juni 2014
• Opening Greenshop en lunchroom	-	augustus 2014	november 2014	november 2014	november 2014
• Deelnemers aantrekken en testen	okt 2013 -feb 2014	juni 2014	juni 2014	juni 2014	juni 2014
• Deelnemers starten werk	-	-	juni 2014	juni 2014	juni 2014
• Docenten aantrekken en trainen	okt 2013 -feb 2014	april 2014	2015	februari 2015	februari 2015
• Lesprogramma samenstellen	jan – feb 2014	jan – juli 2014	2015	mei 2015	mei 2015
• Opleidingsdoelen stellen per deelnemer	jan-feb2014	juli 2014	januari 2015	mei 2015	mei 2015
• Testperiode lessen	-	aug 2014 – dec 2014	2015	2015	2015
• Start eerste schooljaar	mrt 2014	januari 2015	2015	2015	2015
• Bedrijfsvoering van de Greenshop intensiveren	vanaf jan 2014	vanaf jan 2014	vanaf jan 2014	vanaf jan 2014	vanaf jan 2014
• Capaciteitsopbouw van de partnerorganisatie	jan 2014 -dec 2016	jan 2014 - dec 2016	jan 2014 - dec 2016	jan 2014 - dec 2016	jan 2014 - dec 2016
• Afzetmarkt van de Greenshop vergroten	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016
• Gemeenschap voorlichten	jan 2014 - dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016	jan 2014 – dec 2016
• Nazorg met het oog op de zelfstandigheid van doelgroep	sep-dec 2016	sep-dec 2016	sep-dec 2016	sep-dec 2016	sep-dec 2016
• Eerste studenten ontvangen diploma	dec 2016	dec 2016	dec 2016	dec 2016	dec 2016
• Begeleiding van de afgestudeerde studenten	dec 2016 - dec 2017	dec 2016 - dec 2017	dec 2016 - dec 2017	dec 2016 - dec 2017	dec 2016 - dec 2017
• Eind evaluatie	dec 2017	dec 2017	dec 2017	dec 2017	nov 2015

Lopende zaken

• Docenten aantrekken en trainen

In februari is Charles aangesteld als leraar voor de studenten. Hij heeft 15 jaar op de basisschool voor doven in Embangweni gewerkt. Hij is met pensioen gegaan en heeft zich gemeld bij de Greenshop om les te komen geven. Hij geeft Engels en Life Skills. Hij doet zijn werk met plezier en zet zich goed in voor de studenten. Omdat één leraar wat weinig is en er geen vervanging voor hem is, zijn we op zoek gegaan naar nog een leraar die ook wat andere vakken zou kunnen gaan geven en die wat frisse inzichten in het lesgeven zou kunnen brengen. We hebben een geschikte kandidaat gevonden en we zaten in de sollicitatieprocedure toen Bobby besloot de samenwerking met ons op het spel te zetten.

- **Lesprogramma samenstellen**

In mei 2015 hebben we met behulp van twee vrijwilligsters grote stappen kunnen maken in het samenstellen van het lesprogramma. In juni 2015 zijn we hiermee verder gegaan en hebben we samen met de studenten en Bobby een opzet gemaakt voor het lesprogramma. De boeken hebben we aangeschaft en alle studiebenodigheden voor de studenten liggen klaar om uitgereikt te worden.

- **Opleidingsdoelen stellen per deelnemer**

Voor en met iedere student hebben we doelen gesteld en die in een lijst geplaatst welke door de studenten individueel zouden worden afgewerkt. Ook hebben we een standaard weekplanning en evaluatieformulieren ontworpen waarmee we de voortgang van de studenten kunnen bijhouden.

- **Testperiode lessen**

Helaas zijn voorgaande activiteiten nog niet in praktijk in gebruik genomen omdat Bobby ons eind juni 2015 probeerde aan te klagen en daardoor de gehele samenwerking op losse schroeven is komen te staan. De lessen werden al sinds februari 2015 gegeven door Charles en in mei 2015 hebben we dat geëvalueerd met onze vrijwilligsters. We hebben toen besloten om een jonge nieuwe leerkracht bij het team aan te trekken om zo Charles ook wat nieuwe inzichten te kunnen geven.

- **Capaciteitsopbouw van de partnerorganisatie**

Sinds het allereerste begin van het project zijn we bezig geweest om de partnerorganisatie op te leiden met het doel dat zij zelf het project zouden kunnen gaan dragen. We hebben diverse lessen gegeven en georganiseerd, zoals: rekenen, computervaardigheden, winkelpresentatie, klantvriendelijkheid, promotie, kooklessen, administratie en gebarentaallessen. Het overgrote deel van ons werk heeft bestaan uit het opleiden van Bobby, zijn horende personeel en de dove studenten. Daar waren we dagelijks mee bezig, in praktijk maar ook in theorie. In de afgelopen twee jaar hebben zij ook grote stappen gemaakt op alle vlakken. Er is nog zeker ruimte voor verbetering en dit werk is eigenlijk nooit af.

- **Afzetmarkt van de Greenshop vergroten**

Bobby had al een winkel 'The Greenshop' toen wij hem ontmoetten in 2012. Deze winkel had hij in een gehuurd pand en de klandizie in deze winkel was erg klein. Toen we met de Greenshop verhuisden naar de nieuwe mooiere en grotere winkel, trok dat ook veel meer klanten aan. Wij hebben ons de afgelopen twee jaar flink ingezet om nieuwe klanten te winnen en oude klanten terug te winnen. De uitbreiding met het GreenCafé en de verbeterde service in de winkel zorgde voor een steeds groter wordende stroom mensen die bij de Greenshop kwamen winkelen en lunchen. In 2014 hebben we een promotietour gemaakt door de regio en in 2015 zijn we door heel Malawi gereisd om de Greenshop onder de aandacht te brengen van potentiële klanten. Inmiddels weten alle grote lodges in Malawi van het bestaan van de Greenshop. Het vergroten van de afzetmarkt is een activiteit geweest waar wij veel aandacht voor hebben gehad. Lonneke heeft een afgeronde opleiding reclame en presentatie en met onze ervaring in het winkel en horeca bedrijf in Nederland, merkten wij dat promotionele acties voor ons erg logisch zijn, maar Malawiaanse ondernemers daar niet veel aandacht voor hebben. We hebben veel aandacht besteed aan het uitleggen wat promotie voor een bedrijf kan betekenen, maar we vragen ons af of de partnerorganisatie onze visie over neemt.

logo's van de Greenshop Foundation en het GreenCafé.

- **Gemeenschap voorlichten**

Sinds de eerste dag dat we dove studenten aan het werk hadden bij de Greenshop is de voorlichting aan de Malawiaanse gemeenschap over het hebben van een handicap begonnen. In Malawi is er erg weinig kennis over handicaps en hoe die het leven van een persoon kunnen beheersen. In de dorpen bestaan er nog stigma's over deze groep mensen en worden zij achtergesteld. In de steden is dit minder en we merkten dat de mensen in Mzuzu na een paar weken steeds meer geïnteresseerd raakten in de dove studenten. Het horende personeel in de winkel heeft hier ook erg goed aan bijgedragen. Alleen door in aanraking te komen met onze doelgroep zijn er al grote stappen gezet in de voorlichting van de gemeenschap. Radio is een belangrijk medium in Malawi. In een radio interview en diverse spotjes over de Greenshop hebben we een grote groep mensen kunnen bereiken en we merkten dat dit nieuws zich als een olievlek verspreidde in Malawi. Door heel het land wordt gepraat over de Greenshop en wat we daar proberen te doen voor de groep dove jongeren. We hebben ideeën voor meer voorlichtingsactiviteiten bij de Greenshop, maar daar zijn we niet aan toe gekomen.

- **Nazorg met het oog op de zelfstandigheid van doelgroep**

De 5 studenten die nu 17 maanden bij de Greenshop werken, hebben een enorme ontwikkeling doorgemaakt, maar ze zijn nog niet allemaal zo ver dat ze zelfstandig op een andere plek kunnen gaan werken. Ze zullen nog zeker een jaar bij de Greenshop moeten blijven werken om nog meer werkervaring op te doen en nog wat zekerder over zichzelf te worden. We hebben al wel een aantal mogelijkheden voor hen gevonden om stages te gaan lopen en op die manier geleidelijk uit de 'veilige' omgeving van de Greenshop te stappen. Op dit moment kunnen we niet zeggen hoe hun toekomst er uit zal zien en of wij daar ook bij betrokken zullen zijn.

Exit strategie:

Door de ontwikkelingen van de afgelopen maanden is de exit strategie in een versneld tempo ingezet.

Hadden wij eerst het idee om nog een jaar (zij het op de achtergrond) bezig te zijn met de capaciteitsopbouw van de partnerorganisatie, nu blijkt dat dat niet meer nodig is. Of onze partner daar geen behoefte meer aan heeft of dat er iets anders speelt, is voor ons onduidelijk.

In de twee afgelopen jaren heeft onze partnerorganisatie een enorme ontwikkeling doorgemaakt en we zien dat ze in staat zijn om zelfstandig de winkel en het café te draaien. Dus daarin zijn we geslaagd en is de voorbereiding voldoende geweest. We hadden zelf graag liever het stokje beetje bij beetje over willen dragen, maar door de gebeurtenissen is dat nu onmogelijk geworden.

Er zal weinig tot geen mogelijkheid zijn om nazorg voor de studenten te bieden. Dit is iets dat wij heel erg betreuren. Hier is het ons altijd om te doen geweest. We gaan in december 2015 opnieuw in gesprek met de studenten en willen van hen weten wat zij nog van ons nodig hebben en wat wij nog voor hen kunnen doen.

Tijdens de les in het lokaal van de Greenshop

Budget:

Oorspronkelijk budget ten opzichte van werkelijke actuele kosten per activiteit

		oorspronkelijk budget	budget april 2014	budget oktober 2014	budget april 2015	actueel budget*
Activiteiten	projectkosten	€ 4.350,-	€ 4.323,-	€ 5.000,-	€ 5.000,-	€ 5.000,-
	personeelskosten	€ 4.800,-	-	-	€ 3.150,-	€ 3.822,-
	projectbegeleiding	€ 5.300,-	€ 21.600,-	€ 21.600,-	€ 21.600,-	€ 16.440,-
Middelen	investeringskosten	€ 16.650,-	€ 39.000,-	€ 42.850,-	€ 40.750,-	€ 28.325,-
	vervoer	-	€ 4.877,-	€ 8.000,-	€ 15.000,-	€ 8.099,-
Overhead	10%	€ 3.000,-	€ 7.700,-	€ 8.250,-	€ 9.500,-	€ 6.850,-
	Totaal:	€ 32.000,-	€ 77.500,-	€ 82.500,-	€ 93.500,-	€ 68.536,-

Aanpassingen op het budget

Het budget is een aantal keren aangepast omdat er nog extra fondsen werden geworven en we meer te besteden hadden. Uiteindelijk is het eindbedrag toch minder geworden dan in april 2015 was gebudgetteerd omdat we eerder zijn gestopt met financiële hulp.

Omdat het voor de Greenshop Business nog niet mogelijk was om de lonen van de studenten en de leraren zelf te betalen en om toch te zorgen dat de studenten en leraren gemotiveerd bleven, hebben wij de lonen voor de studenten en de leraar van de rekening van Stichting Chimwemwe betaald. Hier zijn we mee gestopt in juni 2015 omdat we vanaf dat moment twijfelen aan de motivatie van onze partnerorganisatie voor dit project.

Financiering Greenshop Foundation

In Malawi is de Greenshop Foundation opgezet om de opleiding van de dove studenten te organiseren en bekostigen. Voor deze Foundation is een aparte bankrekening geopend in Malawi. Van deze bankrekening worden alle kosten voor het opleiden van de studenten bekostigd. Dit zijn onder andere de salarissen van de studenten en leraar, de lesmaterialen en overige leermiddelen.

Vanaf de start van het project is het de bedoeling geweest dat de Greenshop Business (de winkel en het café) de Greenshop Foundation financieel zou dragen. Er zijn flinke investeringen gedaan in de Greenshop Business om te zorgen dat de omzet verhoogd kon worden en er voldoende financiële middelen zijn om de opleiding voor de studenten te bekostigen. Het bijhouden van een kloppende administratie bleek een grotere uitdaging dan we hadden verwacht. De partnerorganisatie had daar geen kaas van gegeten en het leek hen aan motivatie te ontbreken om het te leren. We zijn er maanden mee bezig geweest en hebben er vele lessen aan gespendeerd, maar helaas is het nog niet vaak voorgekomen dat er een kloppende administratie in de klapper zat.

Hierdoor was het voor ons erg moeilijk om te zien waar onze investeringen in resulteerde. Daarom hebben we in maart een andere afspraak met Bobby gemaakt. Hij zou maandelijks een vast bedrag van MKW 10.000 (€20,-) vanuit de Greenshop Business naar de Greenshop Foundation overmaken. Voorlopig zouden de salarissen nog betaald worden door Stichting Chimwemwe. Wij zouden verder gaan met het in kaart brengen van de financiën van de Greenshop Business en daar hadden we duidelijke afspraken met Bobby over gemaakt. Daarna zouden we besluiten hoe lang de financiële hulp vanuit Stichting Chimwemwe nog nodig zou zijn.

Het lijkt er nu op dat Bobby het hier niet mee eens is geweest of het misschien wel niet goed heeft begrepen. Zijn beschuldiging aan ons adres van het niet tonen van transparantie lijkt hieruit voort te komen. Vanaf juni 2015 heeft Stichting Chimwemwe geen uitgaven meer gedaan aan de Greenshop in zijn totaliteit. Bobby heeft alle kosten voor zijn rekening genomen. Bobby zegt dat het moeilijk voor

hem is om alle rekeningen en salarissen te betalen, maar hij heeft ook aangegeven onze inmenging niet meer te willen. Voor ons bezoek aan Nederland hebben we geld voor de salarissen achter gelaten, maar dat weigert hij. Het lijkt er nu dus op dat er vanuit Stichting Chimwemwe geen financiële hulp meer naar de Greenshop zal gaan.

Bobby geeft praktijklees in de tuin

Ayiti doet ervaring op in plantverzorging.

Successen

In de drie jaar dat we aan het Greenshop Project hebben gewerkt hebben we veel successen behaald. Hieronder een opsomming van de meest in het oog springende successen.

1. In Nederland en België zijn er veel mensen die zich inzetten voor Stichting Chimwemwe. Ons project leeft bij velen en dat zien we in de fondsenwerving die gestaag doorloopt. We krijgen veel reacties op onze vorderingen en we voelen ons daardoor erg gesteund. We hebben de periode waarin wij actief in Nederland fondsen hebben geworven als een hele positieve en inspirerende periode ervaren.
2. We hebben een enorme schat aan ervaringen opgedaan in het opzetten van een particulier initiatief en het werven van fondsen daarvoor. Daarna hebben we in Malawi heel veel geleerd over het werken en leven in een ontwikkelingsland en in het bijzonder natuurlijk de Malawiaanse cultuur en werkwijze. We voelen ons steeds meer op ons gemak in de samenwerking met de Malawianen en kunnen steeds beter reageren op moeilijke momenten.
3. Er staat een prachtig nieuw pand in Mzuzu. Het Greenshop pand heeft veel bekijks in Mzuzu en de reacties zijn lovend. We krijgen dagelijks complimenten over het mooie uiterlijk en de goede sfeer in het pand. Het pand werkt ook erg prettig, het is heerlijk licht, overal is genoeg ruimte en de routing en werkbaarheid van het pand zijn prima in orde. De tuin is uitgegroeid tot een prachtige modeltuin waar onze klanten verbaast staan over de variëteit aan groente, fruit en kruiden. Het trekt ontzettend veel bekijks, de mensen op de straat botsen letterlijk tegen elkaar op bij het staren naar de Greenshop.
4. De Greenshop is een begrip aan het worden in Mzuzu en de regio. Er komen iedere dag vele bezoekers naar het nieuwe pand. Veel mensen horen over onze plannen en willen weten wat we precies doen. We krijgen veel positieve reacties op het werk dat wij doen voor onze doelgroep. De invloed op de samenleving is duidelijk merkbaar en groeit enorm.

5. Het land waar Bobby de groente en fruit verbouwd heeft een metamorfose ondergaan. Na advies van onze kant heeft Bobby het land anders georganiseerd en werken de werklui nu veel beter en gemotiveerder. Bobby heeft soms lang de tijd nodig om onze adviezen te laten bezinken en uit te werken, maar hij ziet dat zij uiteindelijk wel resultaat opleveren. Afgelopen jaren hebben we hierin op verschillende vlakken een doorbraak geleverd.
6. Het 'ownership' en daarmee de motivatie van het personeel van de Greenshop en de leden van de Greenshop Foundation is enorm gegroeid. Zij voelen zich betrokken bij het project en zijn gemotiveerd om er op hun manier een plek van te maken waar mooie resultaten geboekt kunnen gaan worden. Zij dragen de boodschap van de Greenshop Foundation actief uit.
7. Het klantenbestand bestaat uit een goede mix van klanten uit alle lagen van de bevolking. Er komen veel Malawianen in de winkel en het café, waar zij openstaan voor producten die zij eerder niet kenden. Er komen ook veel toeristen op de Greenshop af, door het ruime aanbod in gezonde voeding. De eigenaren van hotels en restaurants in Mzuzu en omgeving plaatsen hun groentebestellingen bij de Greenshop en drinken een cappuccino terwijl zij wachten op hun bestelling.
8. Er werken en leren 5 dove jongeren bij de Greenshop en zij hebben een enorme ontwikkeling doorgemaakt in 17 maanden. Hun zelfbeeld en zelfstandigheid is enorm verbeterd.
9. De Greenshop is een plek geworden waar onze studenten zich kunnen ontwikkelen en waar andere dove Malawianen zich altijd welkom voelen. De studenten van de Greenshop zijn een voorbeeld voor hun dove vrienden. Na onze tour langs alle basisscholen voor dovenonderwijs in Malawi in juni 2015 weet ook iedere schoolgaande dove over de Greenshop en ook de leerkrachten zijn op de hoogte van de doelstelling die het Greenshop Project nastreeft.

Werken, leren en plezier

Problemen

Gedurende de twee jaar dat we in Malawi hebben gewerkt hebben we ook wel wat problemen voor de kiezen gehad. Hieronder een uiteenzetting van de problemen die het meeste impact op het project of onze werkwijze hebben gehad.

1. Gebrek aan open communicatie

De openheid van onze Malawiaanse partners richting ons laat soms te wensen over. Wij vinden het vaak moeilijk om te achterhalen welke mening of ideeën zij hebben. In de Malawiaanse cultuur is het heel belangrijk om een ander niet teleur te stellen en daarom worden er vaak antwoorden gegeven die wij graag zouden willen horen, althans dat denkt men dan. In het dagelijks leven levert dit vaak tegenstrijdige situaties op. Wij denken dat iets is uit- of afgesproken en gaan er daarna vanuit dat de kwestie afgesloten is. Dat blijkt dan niet zo te zijn en dan moet de zelfde kwestie weer opnieuw besproken worden, met geen garantie dat onze partners dan wel doen wat we af hebben gesproken.

Voorbeeld: Bobby zegt ons (na het zoveelste overleg over de administratie) dat hij begrijpt waarom het zo belangrijk is om een kloppende administratie van je bedrijf te hebben. De volgende dag horen wij van een medewerkster dat hij die ochtend tegen haar had gezegd dat hij niet begreep waarom wij toch altijd zo over die administratie zaten te zeuren en dat hij het belang er niet van inziet. Dus moesten we maar weer opnieuw het gesprek aan.

2. Balans tussen twee verschillende culturen

Het is erg lastig om een goede balans te vinden tussen twee zo verschillende culturen. Er zijn een aantal normen en waarden in de Nederlandse cultuur waar wij mee zijn opgegroeid die in Malawi niet zo belangrijk zijn. Zo is het in Malawi niet zo'n probleem om te liegen. Men vindt het soms zelfs makkelijker om te liegen dan de waarheid te spreken. Het stelen van spullen is ook erg ingebakken in de samenleving waar ieder voor zich probeert te overleven. Dit maakt dat veel Malawianen het niet zo'n zonde vinden om iets te stelen van mensen die toch veel meer geld hebben dan zij.

Jaloezie is ook zo'n begrip waar wij in Nederland niet heel veel mee te maken hebben, maar wat in Malawi een rode draad door het leven van de mensen is. Uit ervaring weten we nu dat veel mensen in Malawi ontzettend jaloers op elkaar zijn en elkaar geen succes gunnen. Hier moeten wij dus ook dagelijks rekening mee houden. We proberen in te schatten wanneer mensen eventueel jaloers op elkaar zouden kunnen worden en we proberen dat te voorkomen óf wanneer mensen al jaloers zijn, moeten we op een tactische manier met deze gevoelens omgaan. Dit is voor ons erg lastig omdat het niet in onze aard zit, dus dat wij het niet goed kunnen beoordelen.

Voorbeeld: Chitima, een van de eerste vijf dove studenten werd helaas door haar echtgenoot verboden om bij ons te werken. Haar echtgenoot is zelf doof en het is bekend dat hij een alcoholprobleem heeft, daarom hebben we hem ook niet aangenomen. Men denkt dat hij jaloers is en daarom Chitima deze kans niet gunt.

Het is heel lastig om te bepalen wanneer je meegaat in de Malawiaanse cultuur en wanneer je je vast houdt aan je eigen normen en waarden. Vooral als je bedenkt dat veel Malawiaanse mensen geen weet hebben van het begrip cultuur, laat staan dat zij zich kunnen indenken hoe andere culturen van de Malawiaanse verschillen.

3. Andere werkhouding

De omzet in de winkel kan nog steeds groeien. Er wordt nog niet altijd even serieus gewerkt en ons advies wordt ook lang niet altijd ter harte genomen. Op dit moment vragen wij ons af of wij te hoge eisen stellen aan het personeel van de Greenshop.

Voorbeeld: In Mzuzu worden bijna geen aardbeien verbouwd terwijl het klimaat er wel geschikt voor is en er vrij veel toeristen door Mzuzu reizen. Wij zagen hier een mooie kans op extra omzet. We vertelden Bobby over de mogelijkheden van het verbouwen en verkopen van aardbeien en hoe populair deze zijn in onze westerse keuken. Hij besloot daarop een vrij groot deel van zijn land te beplanten met aardbeienplantjes. Helaas wist Bobby niet hoe hij voor deze plantjes moest zorgen en ook na herhaaldelijk advies van ons over de zorg voor de plantjes en de vruchtjes, lagen ze weg te rotten in de modder op het land. De oogst die het naar de winkel haalde, werd in de koelkast bewaard zonder dat onze klanten wisten dat we aardbeien in de verkoop hadden. Er werd geen promotie voor gemaakt. De aardbeien die toch werden verkocht, gingen weg voor MKW 1.000 per kilo, dat is € 2,- . In de supermarkt werden aardbeien uit Zuid Afrika verkocht voor MKW 4.500 per kilo. Bobby wilde zijn prijs niet verhogen en het personeel at vaak een groot gedeelte op. Dat hij uiteindelijk dus met de personeelskosten van de arbeiders op het land erbij opgeteld verlies leed op de teelt en verkoop van de aardbeien leek hij niet te begrijpen. Wij hadden toch gezegd dat het een goudmijntje was?

De werkhouding van de Malawianen verschilt heel sterk van de werkhouding in Nederland. We vragen ons ook af of wij misschien ten onrechte hebben gedacht dat de Malawianen wel graag veel geld willen verdienen. Dat is in onze cultuur zo vanzelfsprekend dat wij ervanuit zijn gegaan dat Bobby en zijn personeel dit ook graag willen, maar we zien dit nauwelijks terug in hun werkwijze.

4. Verschillende belangen

Heeft onze partner wel hetzelfde belang bij de Greenshop als wij? Malawi is een van de armste landen in de wereld. In 2014 leefde een groot deel van de bevolking in Malawi onder de armoede grens. Is de bevolking in zo'n arm land er al wel aan toe om zich in te zetten voor de hulpbehoevenden in hun land? Dit is een kwestie die wij ons vele malen hebben afgevraagd. In het Greenshop Project zou Bobby zelf ook flink kunnen profiteren van zijn vernieuwde en verbeterde bedrijf en de status die dat met zich meebrengt. In de toekomst zou hij hier prima van kunnen profiteren. Wij dachten dat hij daarom ook gemotiveerd zou zijn om zich in te zetten voor het project. Uiteindelijk lijkt het erop dat wij ons hierin hebben vergist. De belangen lijken te veel te verschillen.

5. Grote afhankelijkheid

We zijn erg veel tijd en energie kwijt geweest aan het reilen en zeilen van de winkel en het café, waardoor we niet altijd genoeg tijd overhielden om ons bezig te houden met de studenten. Dit komt ook voort uit bovenstaande waar we aangeven dat er niet altijd even serieus wordt gewerkt in de winkel. We hebben meerdere malen geprobeerd om minder dicht op de werkzaamheden in de winkel te zitten, maar we voelen ons erg verantwoordelijk en worden door klanten ook vaak aangesproken op zaken. We hebben veel met Bobby gesproken over dit onderwerp en hem op het hart gedrukt dat hij verantwoordelijk is en het zijn zaak is, maar toch leunt hij en het personeel achterover zodra wij binnenkomen. Dit is iets dat wij van meerdere westerse vrienden horen. Het schijnt dat Malawianen ons snel als leiding gevend beschouwen en het werk graag aan ons over laten. Of dit voortkomt uit gewenning, onzekerheid, luiheid of iets anders, is lastig te bepalen.

Dit lijkt ook zo te werken als het op financiële zaken aankomt. Als het puntje bij paaltje komt, betaalt de partner uit het Westen toch wel en dat lijken de Malawianen in hun achterhoofd te houden. Het zou een gevolg kunnen zijn van de enorme hoeveelheid aan ontwikkelingswerkers en donaties die Malawi jaarlijks overspoelt.

6. Overhaaste beslissingen

We proberen alles stap voor stap te doen om geen fouten te maken die later moeilijk terug te draaien zijn. Dat maakt dat beslissingen soms lang op zich laten wachten. Het is een aantal keer gebeurd dat onze partners ongeduldig werden en niet begrepen waarom sommige keuzes uitgesteld moeten worden om de juiste te kunnen maken. Ook hebben wij beslissingen moeten maken onder tijdsdruk die achteraf niet verstandig bleken te zijn.

Voorbeeld 1: De studenten wilden meteen beginnen met lessen in alle vakken, terwijl wij nog geen doelen hadden bepaald, nog niet genoeg goede leraren hadden en de boeken nog niet waren uitgezocht. Zij leken niet te begrijpen dat als we op zo'n manier met de lessen zouden starten dat er erg veel mis zou lopen en ze wel eens erg teleurgesteld zouden kunnen raken.

Voorbeeld 2: Bobby wilde erg graag sandwiches gaan verkopen in het café. We hadden de studenten net geleerd hoe ze salades moesten maken en er werden in de keuken nog veel fouten gemaakt. Wij wilden de nieuwe stof langzaam aanbieden en stap voor stap de studenten trainen. Bobby leek dit niet te begrijpen en was dagelijks bezig om toch de sandwiches te introduceren.

Bobby heeft ook een aantal keer iets besloten zonder dat wij erbij waren en waar we nog niet over overlegt hadden. Wij juichen die zelfstandigheid wel toe, maar het heeft ook een aantal situaties opgeleverd waarbij hij beslissingen over de bouw nam terwijl hij daar geen verstand van heeft. Zaken zijn daardoor verkeerd of te duur gebouwd, iets wat met rustig overleg beter had kunnen gaan.

7. Gebrek aan goede middelen

De beschikbaarheid en kwaliteit van de producten en materialen in Malawi laat te wensen over. Tijdens de bouw zijn er bouwkundige fouten gemaakt door slecht materiaal en er werden regelmatig spullen geleverd met verkeerde afmetingen. De markt in Malawi wordt overspoeld met lage kwaliteitsproducten uit China en India en helaas is er weinig kwalitatief goed materiaal te vinden. De Malawianen zijn gewend aan deze slechte kwaliteit en hebben allerlei foefjes om die te omzeilen.

Voorbeeld: Afvoerpijpen van de gootsteen worden niet vastgeschroefd omdat de schroefdraad niet past of ontbreekt. De boel wordt daarom met kit dichtgesmeerd. Een oplossing waar wij helemaal niet blij mee zijn, maar waar weinig aan te doen is.

Ook is het moeilijk om goede lesboeken en lesmateriaal te vinden. Er zijn voornamelijk boeken uit het Britse onderwijssysteem te krijgen. Deze boeken zijn verouderd en gebaseerd op de Britse maatschappij. De relevantie voor de Malawiaanse studenten ontbreekt daardoor. We hebben veel lesmateriaal zelf moeten maken, dat heeft veel tijd gekost.

8. Zwaar leunend op één persoon

Bobby is de spil van het project. Het nieuwe pand is op zijn land gebouwd (zie punt 6. 'Overhaaste beslissingen') en we werken met de studenten in zijn bedrijf. We hebben vaak gedacht dat zijn rol in het project misschien wel te groot was, maar daar was weinig aan te veranderen. Status is ook iets heel belangrijks in de Malawiaanse cultuur en zodra wij met Bobby spraken over het verminderen van zijn inmenging of verantwoordelijkheden, voelde hij zich bedreigd in zijn functie als 'Director'.

Er komt erg veel op Bobby af. Hij krijgt veel voor zijn kiezen in het project en met wat wij van hem vragen. Zijn status in Mzuzu verandert en we merken dat er erg veel mensen nu iets van hem willen. Door de jaloezie in Malawi wordt het succes van een ander niet altijd gewaardeerd. Voor Bobby zijn het hectische tijden waarin zijn leven op z'n kop staat. Hij is vorig jaar vader geworden en heeft een belangrijke rol binnen de familie waar men ook veel van hem vraagt. Deze situatie is niet wenselijk voor een project waarbij intensief met de partner wordt samengewerkt.

9. De Board of Trust toont weinig betrokkenheid bij het project

Bij de oprichting van de Greenshop Foundation is ook een bestuur samengesteld 'The Board of Trust'. Deze Board is in de twee jaar tijd van samenstelling veranderd omdat wij weinig betrokkenheid van de Boardleden merkten. Na het vertrek van oude en het aanstellen van nieuwe leden is de situatie helaas weinig verbeterd. Het zou kunnen zijn dat hier ook punt 4. 'Verschillende belangen' een oorzaak hadden, maar we weten dat niet zeker. We merken wel dat de overlegstructuur heel anders is dan in een overleg in Nederland. In Malawi zegt men niet wat men denkt. De beleefdheidsregels zijn het allerbelangrijkst en men spreekt elkaar nergens op aan, dat is niet netjes.

Tijdens de onenigheden die ontstonden na de aanklacht van Bobby in juni 2015 heeft de Board of Trust niets kunnen doen om de zaken in goede banen te leiden. Ondanks diverse pogingen van ons is de Board niet bij elkaar geweest om te overleggen over de toekomst van het Greenshop Project. Een deel van de Board claimt niet op de hoogte te zijn gesteld van Bobby zijn aanklacht alvorens hij deze indiende namens de Board of Trust.

10. capaciteitsopbouw (te) vroeg afgebroken

Door de ontwikkelingen van afgelopen zomer zijn wij helaas genoodzaakt om ons terug te trekken uit de dagelijkse bezigheden van de Greenshop. Hierdoor zien wij ook geen mogelijkheid meer om hen te helpen bij het ontwikkelen van bepaalde kennis en vaardigheden die nodig zijn om een project van dit kaliber draaiende te kunnen houden of te leiden. Dit vinden wij heel erg jammer. We hopen dat wij Bobby en het personeel de afgelopen twee jaar voldoende hebben meegegeven dat zij nu op eigen kracht het project kunnen voortzetten, al is het dan op een ander niveau dan wij in gedachte hadden.

11. Weinig nazorg

De studenten zijn nu nog niet op het niveau waarop zij zich zelfverzekerd genoeg voelen om zelfstandig ergens anders een baan te betrekken. Zij zullen nog minimaal een jaar bij de Greenshop blijven werken. Wat zij daarna gaan doen is nog onzeker. We hopen hen nog te kunnen begeleiden in de toekomst, maar dat hangt ook af van de wensen die zij hebben. Ondertussen is er in Malawi wel een eerste vervolgopleiding voor dove jongeren gestart. We hebben goed contact met deze school en kunnen op hen terugvallen als we hulp nodig hebben voor onze studenten.

De studenten met hun Greenshop shirts en ID.

Welke lessen kunnen we hieruit trekken?

Wat hebben we geleerd van al onze ervaringen en wat zouden we andere particuliere initiatieven graag mee willen geven?

Leg de lat niet te hoog.

Vooraf in landen als Malawi waar de mensen een erg laag opleidingsniveau hebben, willen we al snel te veel. Beter is om het stapje voor stapje op te bouwen en te zien hoe de lokale bevolking aanhaakt bij je plannen. Wij merkten dat ons personeel echt niet begrijpt hoe er hoge omzet gedraaid kan worden en wat ze daar allemaal voor moeten doen. Het frustreert enorm als je graag wil, maar de partner wil of kan niet mee. Doe een stapje terug en kijk of je dan nog te hoog zit met je verwachtingen, wees eerlijk en realistisch.

Probeer duidelijke afspraken te maken en hou elkaar daar ook aan.

Het is makkelijk om te vervallen in toegeeflijk gedrag wanneer afspraken niet nagekomen worden, maar bedenk geen smoesjes of excuses voor anderen. Wij zijn in het begin misschien wel te toegeeflijk geweest en wilden ons te graag aanpassen aan de Malawiaanse manier van werken, maar achteraf gezien hadden we meer op onze strepen moeten gaan staan. Na een poosje wordt het erg lastig om strenger te zijn en dan wordt dat vaak verkeerd begrepen.

Spreek altijd duidelijke termijnen af en zorg dat iedere partij heel goed weet wat de afspraken zijn. Een goede truc om dit te testen is om mensen de afspraak in eigen woorden te laten herhalen. Schrijf alles op en laat afspraken ondertekenen.

Het is geweldig werk om te doen.

We hebben geleerd dat we dit fantastisch werk vinden en we hebben ondanks de moeilijke momenten en de uitdagingen met heel erg veel plezier aan het Greenshop Project gewerkt. We willen onze ervaringen graag vaker inzetten voor deze vorm van ontwikkelingssamenwerking.

Het concept staat als een huis.

Het concept van een leerbedrijf voor kansarme jongeren werkt. We zien het steeds meer in de wereld. In Nederland zijn er bijvoorbeeld horeca gelegenheden waar je bedient wordt door jongeren die moeilijk aan werk komen op een reguliere manier. De jongeren krijgen een kans die ze anders niet zouden krijgen en kunnen ervaring opdoen en tegelijk leren in hun vakgebied.

Dit zou ook goed kunnen werken in een ontwikkelingsland. Daarmee zou de lokale handel gestimuleerd kunnen worden maar ook de opleidingskansen voor kansarme jongeren zoals doven en slechthorenden. Bij de Greenshop hebben we gemerkt dat de Greenshopwinkel en het GreenCafé veel geïnteresseerden aantrekt en dat de studenten op een ongedwongen manier ervaring op doen op de arbeidsmarkt. Het geven van lessen loopt ook in een natuurlijke manier over van klassikaal naar praktijk, iets wat voor de studenten en de leraren heel prettig werkt.

Het combineren van een zakelijk bedrijf met een sociaal project is verschrikkelijk moeilijk maar niet onhaalbaar naar ons idee.

De focus moet liggen op een goed project, niet op de partner.

Wij zijn dit project begonnen met de intentie dat onze Malawiaanse partner het uiteindelijk zou moeten gaan overnemen. In Nederland wordt dit ook als een vereiste gesteld voor het aanvragen van subsidies. Vanaf dag één heeft alles in het teken gestaan van de duurzaamheid van het project en de capaciteitsopbouw van de partnerorganisatie. Het opzetten van het bedrijf was daaraan gekoppeld. Nu achteraf vinden we dat geen goede gang van zaken. De volgorde zou naar ons idee andersom moeten zijn. We hadden ons beter kunnen focussen op het neerzetten van een goed lopend bedrijf met daaraan gekoppeld een goed project en daarna hadden we pas kunnen gaan kijken naar de

duurzaamheid en de opvolging van het project. Deze manier is onnodig zwaar, we waren in feite met twee projecten tegelijk bezig; het opzetten van het leerbedrijf én het trainen van de partners. Het is echt beter om je op één ding tegelijk te focussen.

We zouden een volgende keer het liefst het gehele project in eigen beheer houden en niet vanaf dag één al met een lokale partner samenwerken. We hebben het idee dat juist door de samenwerking met onze Malawiaanse partner nu de toekomst van het project gevaar loopt.

Eindoordeel

Op dit moment overheerst bij ons een gevoel van machteloosheid. We waren nog zo graag verder gegaan met het Greenshop Project, het ging zo goed. We waren zo heerlijk op weg en we kregen zo veel goede reacties en we zagen wat het project doet voor de dove studenten.

Helaas moeten we ons nu terugtrekken uit de Greenshop en wil Bobby het zelf gaan doen. Dat op zich is natuurlijk een fantastisch gegeven, dat was een belangrijke doelstelling. Maar we vragen ons af hoe de toekomst van de Greenshop er nu uit gaat zien. Het gaat nu goed met de Greenshop, maar hoe lang blijft dat zo?

De twee jaar dat we in Mzuzu gewerkt hebben waren geweldig. Eerst de gesprekken met Bobby en de voorbereidingen, daarna de bouw en toen de slagroom op de kers; het werken met de dove jongeren. Het heeft ons allebei iedere dag weer verrast en verblijdt hoe fijn het contact met hen was en hoe blij zij waren dat er mensen geïnteresseerd in hen zijn en hen verder willen helpen. Inmiddels zien ze wel in dat ze dat ook zelf kunnen en dromen ze over een mooie toekomst. Wij zijn heel trots op de studenten en de ontwikkeling die zij hebben doorgemaakt. We zijn dankbaar voor wat wij hebben mogen doen in Malawi en hoe ver we daarmee zijn gekomen.

We willen graag alle lieve mensen in Mzuzu en omstreken bedanken voor hun gastvrijheid en hun medewerking.

Collins, Ayiti, Nthandose, Sisya en Levi hebben een speciale plek in onze harten en we wensen hen een prachtige toekomst toe.

Dank jullie wel!

Lonneke van Zutphen en Jan Willem van Hasselt

Zwolle, 17-10-2015